

MICHAŁ PARCZEWSKI

PROJEKT KWESTIONARIUSZA CECH NACZYŃ CERAMICZNYCH
Z OKRĘSU WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA¹

Sformalizowane zestawienie właściwości ceramiki wczesnośredniowiecznej ma znaczenie dwojakie:

1. jako uporządkowany zbiór powszechnie stosowanych kryteriów opisu ceramiki,
2. jako kwestionariusz, który po odpowiednim przystosowaniu mógłby zostać użyty do zaprogramowania maszyny liczącej, pełniącej rolę „banku informacji” w zakresie ceramiki wczesnośredniowiecznej.

O ile realizacja pierwszego punktu stanowi wartość samą w sobie (choć nie tylko), to wykonanie założeń punktu drugiego wprowadziłoby rewolucyjne zmiany zarówno do wiedzy o ceramice, jak i — na dalszą metę — o wczesnym średniowieczu w ogóle.

Na obecnym etapie rozwoju wiedzy jednym z podstawowych utrudnień w pracy archeologa-mediewisty jest niewielki zakres porównywalności cech zabytków ceramicznych w publikacjach różnych autorów. Wiąże się to z brakiem powszechnie akceptowanych ścisłych i wyczerpujących reguł opisu i analizy ceramiki. Obecnie realizowane zasady są zdecydowanie niewystarczające i nie pozwalają w pełni wykorzystać możliwości poznawczych, drzemających w ceramice wczesnośredniowiecznej.

Tradycyjna analiza ceramiki polega na wyróżnieniu typów naczyń, dzielących się ewentualnie na odmiany i warianty, które następnie próbuje się zlokalizować w czasie i w określonym kontekście kulturowym. Ten drugi etap dokonywany jest zwykle metodą studiów porównawczych, najczęściej prowadzonych na podstawie materiałów zabytkowych ogłoszonych wcześniej drukiem. Zaprezentowany schemat postępowania ma jednak mniejszą przydatność w odniesieniu do ceramiki wczesnośredniowiecznej. We wczesnym średniowieczu obserwuje się z jednej strony ogromne ujednoczenie podstawowego zasobu form (głównie są to naczynia garnkowe i zbliżone), z drugiej — nieraz znaczne zindywidualizowanie poszczególnych okazów. Ta specyfika w dużym stopniu utrudnia wszelkie próby klasyfikacyjne oparte na kryterium formalnym. Niestety w praktyce badawczej zazwyczaj pomija się ten fakt, powszechnie uznając nadrzędne kryterium kształtu, podczas gdy inne mierniki mają wówczas znaczenie uzupełniające, bardzo zresztą niejednakowo wyważone u poszczególnych autorów. Przeniesienie kryterium formy ma swoje źród-

¹ Autor pragnie wyrazić podziękowanie wszystkim osobom, które przyczyniły się do ulepszenia pierwotnej wersji kwestionariusza. Szczególne wyrazy wdzięczności składam dr Helenie Zoll-Adamikowej, którą należy uznać za współautorkę kilku działów projektu, a także prof. drowi Janowi Machnikowi za umożliwienie prezentacji niniejszego kodu na szerszym forum. Praca była dwukrotnie poddawana pod publiczną dyskusję: w Krakowie na posiedzeniu Komisji Archeologicznej Oddziału PAN oraz w IHKM PAN w Warszawie na seminarium doc. dr. S. Tabaczyńskiego. Starano się uwzględnić uwagi krytyczne zgłoszone przez wiele osób, zainteresowanych poprawą sposobu opisywania naczyń.

ło w nawiązywaniu do metod właściwych dla badań nad bardzo zróżnicowaną formalnie wytwórczością garncarską dawniejszych okresów prahistorycznych. Wielość podrzędnych, często trudnych do zdefiniowania cech morfologicznych u naczyń wczesnośredniowiecznych, przy minimalnej ilości wartościowych cech różnicujących doprowadziła do nadmiernie szczegółowych podziałów wewnętrznych ceramiki, w wielu wypadkach wręcz zaciemniających sytuację. Wydzielanie typów, odmian czy wariantów naczyń przez poszczególnych badaczy, na dobrą sprawę nie określone żadnymi sensownymi definicjami, daje pole do niezbyt ograniczonego subiektywizmu. Określenia takie, jak: „garnek esowaty, jajowaty, baniasty, workowaty” itp., mają charakter stosunkowo dowolny i nie są podporządkowane żadnym kryteriom ilościowym. Bardzo często „typy”, „odmiany” czy „warianty” były wyróżniane tylko na podstawie zachowanych górnych partii naczyń, tzn. głównie ich wyznacznik stanowiło ukształtowanie brzegu. W dalszej fazie badań powołana w przytoczony sposób do istnienia „jednostka taksonomiczna” była obiektem studiów porównawczych, które zmierzały do jej chronologicznego i kulturowego określenia.

Tymczasem rozpatrując wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny można dojść do wniosku, że wyodrębnianie typów, o ile ma pewną wartość dla badań nad zróżnicowaniem kulturowym, o tyle dla celów chronologicznych nie jest w gruncie rzeczy potrzebne. Dysponujemy wszakże dla okresu wczesnośredniowiecznego dość bogatym zbiorem cech ceramiki, z których spora część charakteryzuje się stosunkowo wąskimi ramami czasowymi. Datowanie konkretnego naczynia lub zbioru naczyń może się odbywać poprzez zestawienie zaobserwowanych właściwości dających się określić pod względem chronologicznym, a następnie uchwycenie okresu współwystępowania tych cech².

W jaki sposób uzyskać obiektywne ustalenie przynależności kulturowej ceramiki? Tradycyjna metoda analizy porównawczej opiera się na zestawieniu „typów” mniej lub bardziej trafnie wyróżnionych przez badaczy. W efekcie wyniki prac każdego prahistoryka dokonującego analizy kulturowej są wypadkową zakresu jego wiedzy o materiale zabytkowym, umiejętności wnioskowania, intuicji oraz uczciwości naukowej. Niesie to ze sobą spory ładunek subiektywizmu. Jak się od niego uwolnić? Pod względem metodycznym można sobie wyobrazić następujące rozwiązanie postawionego wyżej problemu: bierze się pod uwagę procentowy udział jakiejś określonej cechy naczyń na pewnym terytorium, obliczony w stosunku do wszystkich naczyń występujących na tym terenie, na których dana cecha mogłaby wystąpić, i porównuje z identycznie obliczonym wskaźnikiem uczestnictwa tej samej cechy na innym obszarze. Sumując wyniki wielu podobnych testów i odpowiednio je hierarchizując uzyskalibyśmy zmatematyzowany model zjawiska, stanowiący punkt oparcia dla dalej sięgających wniosków na temat przynależności kulturowej określonego terytorium. Podobne poczynania na gruncie epoki kamienia mają już zresztą swoją wieloletnią tradycję³.

² Por. W. Hołubowicz, *Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian*, „Acta Universitatis Vratislaviensis”, nr 31, Studia Archeologiczne, t. 1: 1965, s. 32; Z. Hilczerońska, *Dorzecze górnej i środkowej Obry od VI do początków XI wieku*, Wrocław 1967, s. 51; B. Lepówna, *Garncarstwo gdańskie w X-XIII wieku*, „Gdańsk wczesnośredniowieczny”, t. 7: 1968, s. 163; Z. Kurnatowska, *Główne momenty w rozwoju wczesnośredniowiecznego garncarstwa polskiego*, Kwart. HKM, R. 21: 1973, s. 435-447; zob. także M. Parczewski, *Materiały z Mionowa w woj. opolskim a zagadnienie górnośląskiej ceramiki „białej” we wczesnym średniowieczu*, WA, t. XLII, 1977, s. 40-57.

³ F. Bordes, *Principes d'une méthode d'étude des techniques de débitage du Paléolithique ancien et moyen*, „L'Anthropologie”, t. 54: 1950, s. 19-34; J. K. Kozłowski, *Archeologia prahistoryczna. Część I. Starsza epoka kamienia*, Kraków 1972, s. 97-99.

Podstawowym warunkiem prawidłowego wnioskowania powinien stać się ujednolicony pod względem formalnym schemat publikacji źródeł, który umożliwiłby sprawne manewrowanie poszczególnymi cechami naczyń w trakcie analizy. Postulatem nader aktualnym jest więc zmiana modelu postępowania badawczego w zakresie studiów nad ceramiką wczesnośredniowieczną. Jedyną drogą do zbudowania nowego modelu, zgodną zresztą z panującym kierunkiem rozwoju współczesnej nauki, stanowi formalizowanie opisu naczyń. Z dających się przewidzieć korzyści warto wymienić następujące:

1. Wprowadzenie pełnej porównywalności naczyń opisanych.
2. Możliwość zastosowania taksonomicznych kryteriów przy wyróżnianiu typów i odmian naczyń.
3. Wyodrębnienie jednostkowych cech naczyń, dokładne określenie czasu ich występowania i w konsekwencji — znaczne sprecyzowanie chronologii zespołów ceramicznych.
4. Zagwarantowanie pełnej wymowy merytorycznej opisu przy poważnym uproszczeniu jego strony formalnej.
5. W przyszłości całkowite wyeliminowanie publikacji materiałowych ze słownym opisem ceramiki.

Załączony projekt nie rości sobie pretensji do zamkniętego czy też wyczerpującego zestawienia listy cech, zapewne też niejedno należałoby zmienić w samym układzie kodu.

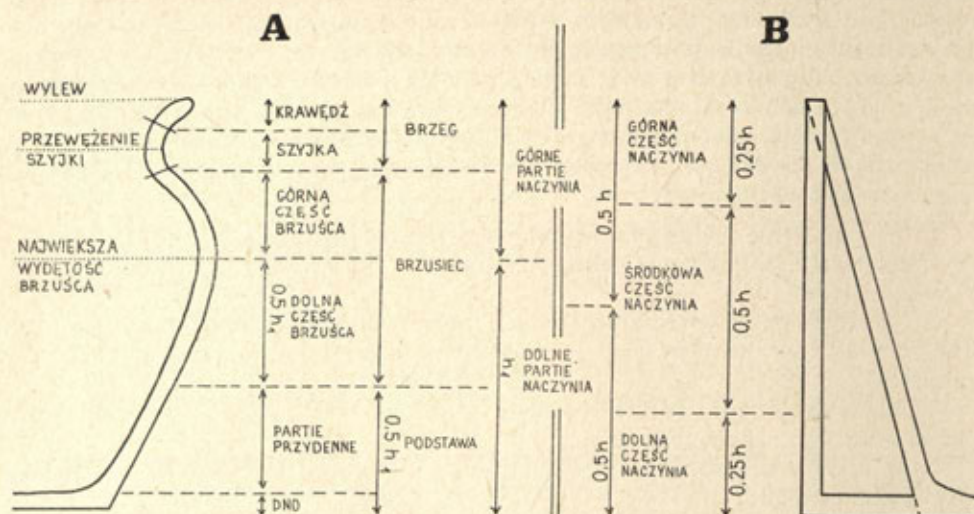
W trakcie przygotowywania projektu najczęściej wątpliwości wzbudzała klasyfikacja sposobów ukształtowania krawędzi (punkt 6) oraz układu i formy zdobnictwa (punkt 7). Według przekonania autora ilość cech, które należą do kategorii tzw. wystroju zewnętrznego, jest tak znaczna, że niemożliwe jest ich kompletne zamieszczenie w ramach programu uwzględniającego również i pozostałe cechy naczyń. Dlatego dokonany wybór należy uznać za dyskusyjny w szczególnym stopniu.

Trzeba podkreślić, że załączony kod jest przeznaczony tylko dla opisu naczyń ceramicznych pełniących funkcję pojemników, które są koliste w przekrojach poziomych. Tym samym nie są w nim ujęte np. praznice, pokrywki itp.

Innym zagadnieniem jest zasięg terytorialny proponowanego kwestionariusza. Najbardziej odpowiada on, jak się wydaje, zabytkom pochodzącym z Polski południowej (głównie Małopolski i Górnego Śląska). Zakres zastosowania kodu poza Polską południową powinien zostać oceniony na podstawie praktyki.

W układzie kodu starano się zachować tradycję pewnej kolejności w opisie ceramiki, wychodzącą z następstwa czynności w trakcie produkcji naczynia (surowiec, sposób obróbki, wielkość i forma oraz wystrój zewnętrzny). Niezbędne było również zamieszczenie danych uzupełniających (stan zachowania, warunki i miejsce znalezienia, datowanie). Dążono do nadania kwestionariuszowi takiego kształtu, aby było możliwe zarówno opisywanie całych naczyń, jak i ich fragmentów. Przyjmowany w pracy podział naczyń na poszczególne części został przedstawiony schematycznie (ryc. 1). Bliższego określenia wymaga pojęcie „szyjki” (uznawanej tu za część składową brzegu), pod którym rozumiano strefę, gdzie następuje odchylenie brzegu od przebiegu górnej części brzusca. W celu zachowania przejrzystości tekstu posługiwano się tylko określeniami, które odnoszą się do odpowiednich części naczyń posiadających brzusiec. Opisując naczynie nie mające brzusca należy traktować równoważnie następujące nazwy (ryc. 1):

- brzeg = górna część naczynia
- brzusiec = środkowa część naczynia
- podstawa = dolna część naczynia

Ryc. 1. Podział wewnętrzny naczynia posiadającego brzusec (A) i naczynia nie posiadającego brzucha (B)

Inner division of the vessel with a belly (A) and without a belly (B)

Kończąc uwagi wstępne należy wyrazić opinię, że kompetentna dyskusja umożliwi wypracowanie takiej postaci schematu kodyfikacyjnego, która będzie w pełni nadawała się do wdrożenia. Właściwie nie mamy obecnie perspektywy wyboru innej drogi dla wydatnego podniesienia efektywności badań nad wczesnośrednio-wieczną kulturą materialną.

0. STAN ZACHOWANIA

- 0.0 Brak danych o stanie zachowania naczynia
- 0.1 Naczynie opisywane z autopsji, zachowane całkowicie
- 0.2 " " " " " częściowo, kształt i wymiary całego naczynia można zrekonstruować
- 0.3 Naczynie opisywane z autopsji, zachowane częściowo, kształt i wymiary niektórych części można zrekonstruować
- 0.4 Naczynie opisywane z autopsji, zachowane szątkowo, kształt i wymiary poszczególnych części nie dadzą się zrekonstruować
- 0.5 Naczynie opisywane na podstawie wcześniejszego rysunku lub opisu, zachowane całkowicie
- 0.6 Naczynie opisywane na podstawie wcześniejszego rysunku lub opisu, zachowane częściowo, kształt i wymiary naczynia można zrekonstruować
- 0.7 Naczynie opisywane na podstawie wcześniejszego rysunku lub opisu, zachowane częściowo, kształt i wymiary niektórych części można zrekonstruować
- 0.8 Naczynie opisywane na podstawie wcześniejszego rysunku lub opisu, zachowane szątkowo, kształt i wymiary poszczególnych części nie dadzą się zrekonstruować
- 0.n.0 Brak danych, czy górne partie naczynia są zachowane całkowicie
- 0.n.1 Brak całkowicie zachowanych górnych partii naczynia
- 0.n.2 Całkowicie zachowane: krawędź, szyjka i górna część brzucha

- 0.n.3 Całkowicie zachowane: krawędź i szyjka
- 0.n.4 „ „ : „ i górna część brzuśca
- 0.n.5 „ „ : szyjka i górna część brzuśca
- 0.n.6 „ zachowana krawędź
- 0.n.7 „ „ szyjka
- 0.n.8 „ „ górna część brzuśca
- 0.n.n.0 Brak danych, czy dolne partie naczyńia są zachowane całkowicie
- 0.n.n.1 Brak całkowicie zachowanych dolnych partii naczyńia
- 0.n.n.2 Całkowicie zachowane: dolna część brzuśca, partie przydenne i dno
- 0.n.n.3 „ „ : „ „ i partie przydenne
- 0.n.n.4 „ „ : „ „ i dno
- 0.n.n.5 „ „ : partie przydenne i dno
- 0.n.n.6 „ zachowana dolna część brzuśca
- 0.n.n.7 „ zachowane partie przydenne
- 0.n.n.8 „ „ dno
- 0.n.n.n.0 Brak danych, czy górne partie naczyńia są zachowane częściowo
- 0.n.n.n.1 Brak częściowo zachowanych (posiadających pełny profil) górnych partii naczyńia
- 0.n.n.n.2 Częściowo zachowane: krawędź, szyjka i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.3 „ „ : „ i szyjka
- 0.n.n.n.4 „ „ : „ i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.5 „ „ : szyjka i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.6 „ zachowana krawędź
- 0.n.n.n.7 „ „ szyjka
- 0.n.n.n.8 „ „ górna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.0 Brak danych, czy dolne partie naczyńia są zachowane częściowo
- 0.n.n.n.n.1 Brak częściowo zachowanych (posiadających pełny profil) dolnych partii naczyńia
- 0.n.n.n.n.2 Częściowo zachowane: dolna część brzuśca, partie przydenne i dno
- 0.n.n.n.n.3 „ „ : „ „ i partie przydenne
- 0.n.n.n.n.4 „ „ : „ „ i dno
- 0.n.n.n.n.5 „ „ : partie przydenne i dno
- 0.n.n.n.n.6 „ zachowana dolna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.7 „ zachowane partie przydenne
- 0.n.n.n.n.8 „ „ dno
- 0.n.n.n.n.n.0 Brak danych, czy górne partie naczyńia są zachowane szcążtkowo
- 0.n.n.n.n.n.1 Brak szcążtkowo zachowanych (nie posiadających pełnego profilu) górnych partii naczyńia
- 0.n.n.n.n.n.2 Szcążtkowo zachowane: krawędź, szyjka i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.n.3 „ „ : „ i szyjka
- 0.n.n.n.n.n.4 „ „ : „ i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.n.5 „ „ : szyjka i górna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.n.6 „ zachowana krawędź
- 0.n.n.n.n.n.7 „ „ szyjka
- 0.n.n.n.n.n.8 „ „ górna część brzuśca
- 0.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych, czy dolne partie naczyńia są zachowane szcążtkowo
- 0.n.n.n.n.n.n.1 Brak szcążtkowo zachowanych (nie posiadających pełnego profilu) dolnych partii naczyńia
- 0.n.n.n.n.n.n.2 Szcążtkowo zachowane: dolna część brzuśca, partie przydenne i dno
- 0.n.n.n.n.n.n.3 Szcążtkowo zachowane: dolna część brzuśca i partie przydenne
- 0.n.n.n.n.n.n.4 „ „ : „ „ i dno
- 0.n.n.n.n.n.n.5 „ „ : partie przydenne i dno
- 0.n.n.n.n.n.n.6 „ zachowana dolna część brzuśca

- 0.n.n.n.n.n.7 Szczątkowo zachowane partie przydenne
 0.n.n.n.n.n.8 " " dno
 0.n.n.n.n.n.0 Brak danych o stanie zachowania powierzchni
 0.n.n.n.n.n.1 Powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna zachowana całkowicie
 0.n.n.n.n.n.2 Powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna zniszczona częściowo
 0.n.n.n.n.n.3 Powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna zniszczona całkowicie
 0.n.n.n.n.n.4 Powierzchnia zewnętrzna zachowana całkowicie, wewnętrzna zniszczona częściowo
 0.n.n.n.n.n.5 Powierzchnia zewnętrzna zachowana całkowicie, wewnętrzna zniszczona całkowicie
 0.n.n.n.n.n.6 Powierzchnia zewnętrzna zniszczona częściowo, wewnętrzna zachowana całkowicie
 0.n.n.n.n.n.7 Powierzchnia zewnętrzna zniszczona częściowo, wewnętrzna zniszczona całkowicie
 0.n.n.n.n.n.8 Powierzchnia zewnętrzna zniszczona całkowicie, wewnętrzna zachowana całkowicie
 0.n.n.n.n.n.9 Powierzchnia zewnętrzna zniszczona całkowicie, wewnętrzna zniszczona częściowo
 0.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o wtórnym przepaleniu naczynia
 0.n.n.n.n.n.n.1 Brak śladów wtórnego przepalenia
 0.n.n.n.n.n.n.2 Naczynie wtórnje przepalone
 0.n.n.n.n.n.n.3 " " " — lekko (spękania powierzchni)
 0.n.n.n.n.n.n.4 " " " — silnie (głębokie spękania, szczeliny)
 0.n.n.n.n.n.n.5 Naczynie wtórnje przepalone — bardzo silnie (zdeformowane)

1. SUROWIEC

Wariant A — dla opisu na podstawie obserwacji makroskopowej, dokonywanej przez archeologa

1.0 Gлина bliżej nie określona

1.1 " żelazista

1.2 " kaolinowa

1.n.0. Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki

1.n.1 Brak domieszki

1.n.2 Mała lub średnia ilość domieszki, brak danych o staranności wymieszania masy garncarskiej

1.n.3 Mała lub średnia ilość domieszki, mało starannie wymieszana (widoczne zgrupowania ziaren domieszki oraz miejsca pozbawione lub prawie pozbawione domieszki)

1.n.4 Mała lub średnia ilość domieszki, starannie wymieszana

1.n.5 Duża ilość domieszki, brak danych o staranności wymieszania

1.n.6 " " " , mało starannie wymieszana

1.n.7 " " " , starannie wymieszana

1.n.8 Domieszka mało starannie wymieszana, brak danych o jej ilości

1.n.9 " starannie wymieszana, brak danych o jej ilości

1.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki piasku i żwiru

1.n.n.1 Brak domieszki piasku i żwiru

1.n.n.2 Domieszka piasku i żwiru, głównie o ziarnach b. grubych (> 3,0 mm)

1.n.n.3 " " " " " gruboziarnista (1,0-3,0 mm)

1.n.n.4 " " " " " średnioziarnista (0,5-1,0 mm)

1.n.n.5 " " " " " drobnoziarnista (0,2-0,5 mm)

- 1.n.n.6 Domieszka piasku i żwiru, głównie pylasta (< 0,2 mm)
- 1.n.n.7 " " " " " grubo- i średnioziarnista, lecz zdarzają się ziarna b. grube
- 1.n.n.8 Domieszka piasku i żwiru, głównie drobno- i średnioziarnista, lecz zdarzają się ziarna grube i b. grube
- 1.n.n.9 Domieszka piasku i żwiru, głównie pylasta, lecz zdarzają się ziarna większe
- 1.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki tłuczni skalnego (poza wapniem)
- 1.n.n.n.1 Brak domieszki tłuczni skalnego (poza wapniem)
- 1.n.n.n.2 Domieszka tłuczni skalnego (poza wapniem), głównie o ziarnach b. grubych (> 3,0 mm)
- 1.n.n.n.3-1.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 1.n.n.3-1.n.n.9
- 1.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki szamotu (tłuczone skorupy lub wypalona i rozdrobniona glina)
- 1.n.n.n.n.1 Brak domieszki szamotu
- 1.n.n.n.n.2 Domieszka szamotu, głównie o ziarnach b. grubych (> 3,0 mm)
- 1.n.n.n.n.3-1.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 1.n.n.3-1.n.n.9
- 1.n.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki węgla wapnia
- 1.n.n.n.n.1 Brak domieszki węgla wapnia
- 1.n.n.n.n.2 Domieszka węgla wapnia, głównie o ziarnach b. grubych (> 3,0 mm)
- 1.n.n.n.n.3 " " " " gruboziarnista (1,0-3,0 mm)
- 1.n.n.n.n.4 " " " " średnioziarnista (0,5-1,0 mm)
- 1.n.n.n.n.5 " " " " drobnoziarnista (0,2-0,5 mm)
- 1.n.n.n.n.6 " " " " pylasta (< 0,2 mm)
- 1.n.n.n.n.7 " " " " " , lecz zdarzają się ziarna b. grube i grube
- 1.n.n.n.n.8 Domieszka węgla wapnia, głównie pylasta, lecz zdarzają się ziarna średnie
- 1.n.n.n.n.9 Domieszka węgla wapnia, głównie pylasta, lecz zdarzają się ziarna drobne
- 1.n.n.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki grafitu
- 1.n.n.n.n.n.1 Brak domieszki grafitu
- 1.n.n.n.n.n.2 Domieszka grafitu, głównie o ziarnach b. grubych (> 3,0 mm)
- 1.n.n.n.n.n.3-1.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 1.n.n.n.n.n.3-1.n.n.n.n.n.9
- 1.n.n.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia domieszki organicznej
- 1.n.n.n.n.n.1 Brak domieszki organicznej
- 1.n.n.n.n.n.2 Domieszka organiczna
- 1.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych na temat braku lub istnienia innego rodzaju domieszki
- 1.n.n.n.n.n.n.1 Brak innego rodzaju domieszki
- 1.n.n.n.n.n.n.2 Domieszka innego rodzaju

Wariant B (nie opracowany) — dla opisu zespołów ceramiki, w których część naczyń została poddana specjalistycznej analizie dla ustalenia składu surowcowego

Wariant C (nie opracowany) — dla opisu ceramiki, która została poddana specjalistycznej analizie dla ustalenia składu surowcowego

2. TECHNIKA FORMOWANIA NACZYŃ I OBRÓBKĘ POWIERZCHNI

2.0 Techniki formowania (ręczna czy przy wykorzystaniu koła) nie da się ustalić

2.1 Naczynie wyłącznie ręcznie lepiące

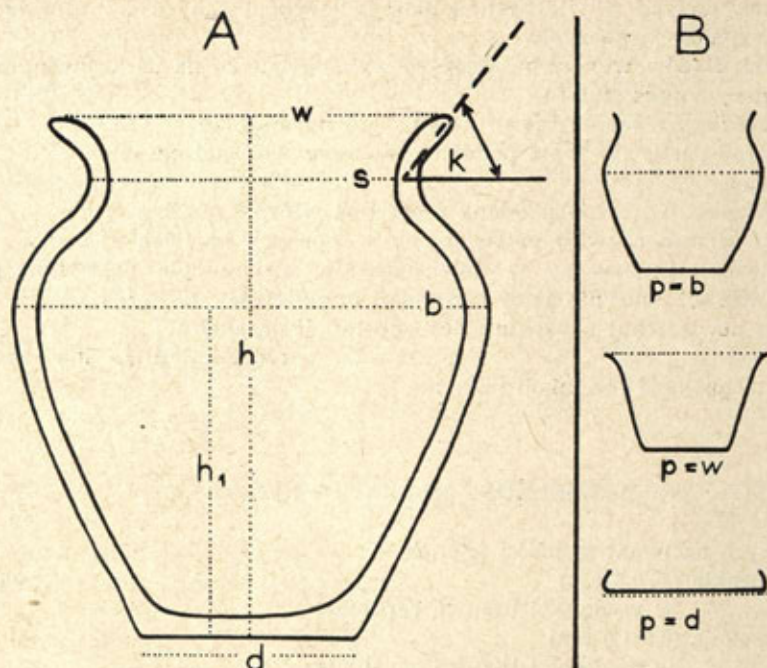
- 2.2 Naczynie obtaczane, zasięgu obtaczania nie da się określić
- 2.3 „ „ śladowo (wyłącznie krawędź i ewentualnie przy dnie)
- 2.4 „ „ częściowo
- 2.5 „ „ śladowo lub częściowo
- 2.6 „ „ całkowicie
- 2.7 „ toczne
- 2.n.1 Naczynie wykonane bez użycia koła garncarskiego
- 2.n.2 „ obtaczane, intensywności wykorzystania koła garncarskiego nie da się określić
- 2.n.3 Naczynie obtaczane słaboformująco
- 2.n.4 „ „ silnieformująco
- 2.n.5 „ toczne, intensywności toczenia nie da się określić
- 2.n.6 „ „ całkowicie
- 2.n.7 „ „ częściowo (nadtaczane)
- 2.n.n.0 Brak danych o ukształtowaniu i fakturze powierzchni
- 2.n.n.1 Powierzchnia równa, brak danych o fakturze
- 2.n.n.2 „ „ , faktura gładka (pod dotykiem nie wyczuwa się ziaren domieszki)
- 2.n.n.3 Powierzchnia równa, faktura szorstka (pod dotykiem wyczuwa się drobne ziarna domieszki)
- 2.n.n.4 Powierzchnia równa, faktura chropowata („gruzelkowata” — pod dotykiem wyczuwa się grube ziarna domieszki)
- 2.n.n.5 Powierzchnia nierówna, brak danych o fakturze
- 2.n.n.6 „ „ , faktura gładka
- 2.n.n.7 „ „ , „ szorstka
- 2.n.n.8 „ „ , „ chropowata
- 2.n.n.9 „ w górnych partiach gładka (lub szorstka), w dolnych chropowata
- 2.n.n.n.0 Brak danych o angobie lub o polewie
- 2.n.n.n.1 Brak angoby, brak polewy
- 2.n.n.n.2 Obecność angoby
- 2.n.n.n.3 Angoba na całej powierzchni naczynia
- 2.n.n.n.4 „ tylko w górnych partiach naczynia
- 2.n.n.n.5 „ „ w dolnych „ „
- 2.n.n.n.6 Obecność polewy
- 2.n.n.n.7 Polewa na powierzchni całego naczynia
- 2.n.n.n.8 „ tylko w górnych partiach naczynia
- 2.n.n.n.9 „ „ w dolnych „ „
- 2.n.n.n.n.0 Brak danych o śladach pionowego lub ukośnego obmazywania
- 2.n.n.n.n.1 Brak śladów pionowego lub ukośnego obmazywania
- 2.n.n.n.n.2 Obecność śladów pionowego lub ukośnego obmazywania
- 2.n.n.n.n.3 „ „ „ „ „ „ „ na całym naczyniu
- 2.n.n.n.n.4 Obecność śladów pionowego lub ukośnego obmazywania na całym naczyniu poza krawędzią
- 2.n.n.n.n.5 Obecność śladów pionowego lub ukośnego obmazywania na całym naczyniu poza brzegiem
- 2.n.n.n.n.6 Obecność śladów pionowego lub ukośnego obmazywania na dolnych partiach naczynia
- 2.n.n.n.n.7 Obecność śladów pionowego lub ukośnego obmazywania w partiach przydennych
- 2.n.n.n.n.n.0 Brak danych o śladach poziomych ciągów (od obtaczania)
- 2.n.n.n.n.n.1 Brak śladów poziomych ciągów.

- 2.n.n.n.n.n.2 Obecność śladów poziomych ciągów
- 2.n.n.n.n.n.3 " " " " na całym naczyniu
- 2.n.n.n.n.n.4 " " " " tylko na krawędzi (i ewentualnie przy dnie)
- 2.n.n.n.n.n.5 Obecność śladów poziomych ciągów tylko na brzegu (i ewentualnie przy dnie)
- 2.n.n.n.n.n.6 Obecność śladów poziomych ciągów tylko w górnych partiach naczynia
- 2.n.n.n.n.n.7 Obecność śladów poziomych ciągów na całym naczyniu poza partiami przydennymi
- 2.n.n.n.n.n.0 Brak danych o śladach łączenia i rozmiarach taśm (wałków) oraz o śladach toczenia
- 2.n.n.n.n.n.1 Brak śladów łączenia taśm, brak śladów toczenia
- 2.n.n.n.n.n.2 Obecność śladów łączenia taśm
- 2.n.n.n.n.n.3 " " " " o szerokości < 1,5 cm
- 2.n.n.n.n.n.4 " " " " " " 1,5-2 cm
- 2.n.n.n.n.n.5 " " " " " " > 2 cm
- 2.n.n.n.n.n.6 " " " " " " toczenia (tzw. kanelurów)
- 2.n.n.n.n.n.7 " " " " " " tylko w górnych partiach
- 2.n.n.n.n.n.8 " " " " " " w dolnych "
- 2.n.n.n.n.n.9 " " " " " " na całym naczyniu
- 2.n.n.n.n.n.0 Brak informacji o śladach wygniatań wewnątrz dna i o negatywie nakładki koła garncarskiego
- 2.n.n.n.n.n.1 Brak informacji o śladach wygniatań wewnątrz dna, brak negatywu nakładki
- 2.n.n.n.n.n.2 Brak informacji o śladach wygniatań wewnątrz dna, obecność negatywu nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.3 Brak śladów wygniatań wewnątrz dna, brak danych o negatywie nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.4 Brak śladów wygniatań wewnątrz dna, brak negatywu nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.5 Brak śladów wygniatań wewnątrz dna, obecność negatywu nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.6 Ślady wygniatań wewnątrz dna, brak danych o negatywie nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.7 Ślady wygniatań wewnątrz dna, brak negatywu nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.8 Ślady wygniatań wewnątrz dna, obecność negatywu nakładki koła
- 2.n.n.n.n.n.0 Brak danych o podsypce i o śladach odcinania dna
- 2.n.n.n.n.n.1 Brak danych o podsypce, brak śladów odcinania dna
- 2.n.n.n.n.n.2 " " " " , obecność śladów odcinania dna nożem
- 2.n.n.n.n.n.3 Brak podsypki, brak śladów odcinania dna
- 2.n.n.n.n.n.4 " " " " , ślady odcinania dna nożem
- 2.n.n.n.n.n.5 " " " " " " " drutem
- 2.n.n.n.n.n.6 Podsypka b. grubo- i gruboziarnista, brak śladów odcinania dna nożem
- 2.n.n.n.n.n.7 Podsypka średnio- i drobnoziarnista, brak śladów odcinania dna nożem
- 2.n.n.n.n.n.8 Podsypka b. grubo- i gruboziarnista, obecność śladów odcinania dna nożem
- 2.n.n.n.n.n.9 Podsypka średnio- i drobnoziarnista, obecność śladów odcinania dna nożem

- 3.n.n.n.n.0 Brak danych o wtórnych zabiegach, wykonywanych na uformowanym i wypalonym naczyniu
- 3.n.n.n.n.1 Brak śladów wtórnych zabiegów, wykonywanych na uformowanym i wypalonym naczyniu
- 3.n.n.n.n.2 Całe naczynie poddane procesowi wtórnej obróbki
- 3.n.n.n.n.3 Górne partie naczyń poddane procesowi wtórnej obróbki
- 3.n.n.n.n.4 Dolne " " " " " "
- 3.n.n.n.n.5 Fragment naczyń poddany procesowi wtórnej obróbki
- 3.n.n.n.n.6 Otwór (lub otwory) przewiercony w górnych partiach naczyń
- 3.n.n.n.n.7 Otwór przewiercony w dnie naczyń, ewentualnie poza tym na powierzchni naczyń ślady substancji organicznej
- 3.n.n.n.n.8 Na powierzchni naczyń ślady substancji organicznej
- 3.n.n.n.n.9 " " " " " " nieorganicznej, nie związanej z technologią produkcji naczyń

4. WIELKOŚĆ NACZYŃA (ryc. 2 A)

- 4.0 Brak danych na temat grubości ścianek
- 4.1 Ścianki cienkie ($< 0,5$ cm)
- 4.2 " " , w wydętości brzuśca zgrubiałe
- 4.3 " , średnie ($0,5-1,0$ cm)
- 4.4 " " , w wydętości brzuśca zgrubiałe
- 4.5 " grube ($> 1,0$ cm)
- 4.6 " " , w wydętości brzuśca zgrubiałe
- 4.n.0 Brak danych na temat grubości dna (ryc. 3 A)
- 4.n.1 Dno o stałej grubości, cienkie ($< 0,5$ cm)
- 4.n.2 " " " , średnie ($0,5-1,0$ cm)
- 4.n.3 " " " , grube ($> 1,0$ cm)
- 4.n.4 " " " , równej grubości ścianek
- 4.n.5 " " " , grubsze od ścianek
- 4.n.6 " " " , cieńsze od ścianek
- 4.n.7 " , ścięzione w centralnej części od strony wnętrza naczyń
- 4.n.8 " " " " " " zewnętrznej naczyń
- 4.n.9 " , zgrubiałe w centralnej części
- 4.n.n.0 Średnicy wylotu (w) nie da się określić
- 4.n.n.1 $w \leq 5$ cm
- 4.n.n.2 $5 < w \leq 8$ cm
- 4.n.n.3 $8 < w \leq 11$ cm
- 4.n.n.4 $11 < w \leq 14$ cm
- 4.n.n.5 $14 < w \leq 17$ cm
- 4.n.n.6 $17 < w \leq 20$ cm
- 4.n.n.7 $20 < w \leq 25$ cm
- 4.n.n.8 $25 < w \leq 30$ cm
- 4.n.n.9 $w > 30$
- 4.n.n.n.0 Średnicy brzuśca (b) nie da się określić
- 4.n.n.n.1 $b \leq 8$ cm
- 4.n.n.n.2 $8 < b \leq 11$ cm
- 4.n.n.n.3 $11 < b \leq 14$ cm
- 4.n.n.n.4 $14 < b \leq 17$ cm
- 4.n.n.n.5 $17 < b \leq 20$ cm
- 4.n.n.n.6 $20 < b \leq 24$ cm

Ryc. 2. Wymiary naczynia (A) oraz usytuowanie największego poziomego przekroju naczynia (B):

w — średnica wylewu; s — średnica największego przewężenia szyjki; k — kąt wychylenia brzegu; b — średnica największej wydatości brzuszca; d — średnica dna, h — wysokość; h_1 — wysokość największego poziomego przekroju naczynia

Dimension of the vessel (A) and the position of its largest horizontal section (B):

w — diameter of the mouth; s — diameter of the narrowest point of the neck; k — angle of inclination of the rim; b — diameter of the largest circumference of the belly; d — diameter of the base; h — height; h_1 — height of the largest horizontal section of the vessel

4.n.n.n.7 $24 < b \leq 28$ cm

4.n.n.n.8 $28 < b \leq 33$ cm

4.n.n.n.9 $b > 33$ cm

4.n.n.n.0 Średnicy dna (d) nie da się określić

4.n.n.n.1 $d \leq 4$ cm

4.n.n.n.2 $4 < d \leq 6$ cm

4.n.n.n.3 $6 < d \leq 7$ cm

4.n.n.n.4 $7 < d \leq 8$ cm

4.n.n.n.5 $8 < d \leq 9$ cm

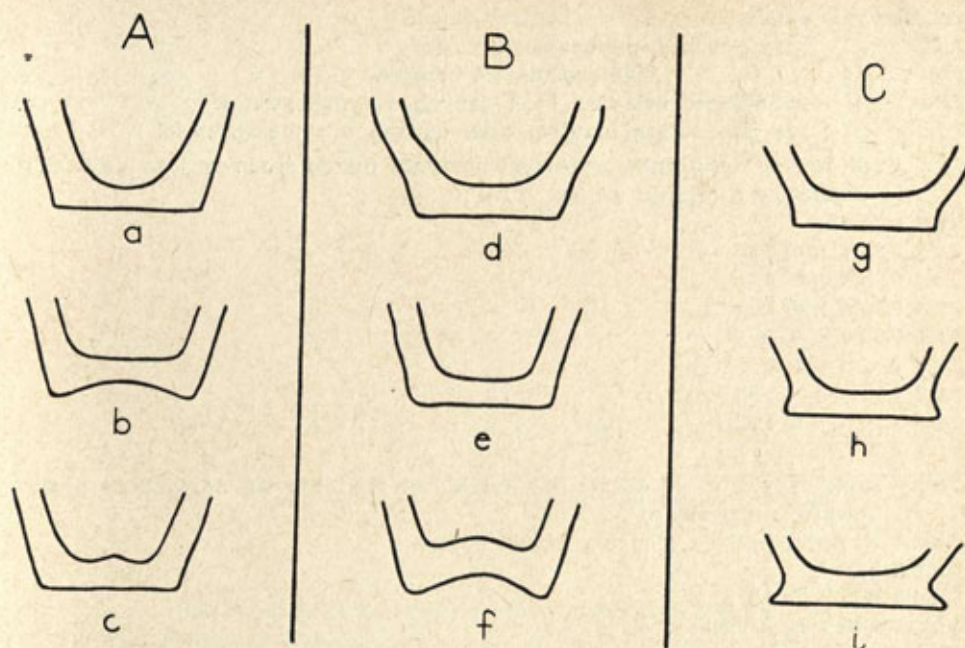
4.n.n.n.6 $9 < d \leq 11$ cm

4.n.n.n.7 $11 < d \leq 13$ cm

4.n.n.n.8 $13 < d \leq 15$ cm

4.n.n.n.9 $d > 15$ cm

4.n.n.n.n.0 Wysokości (h) nie da się określić

Ryc. 3. Grubość ścianek dna (A), ukształtowanie dna i partii przydennych (B), ukształtowanie stopki naczynia (C). Poszczególne rysunki stanowią przykłady następujących cech:

a – 4.n.7; b – 4.n.8; c – 4.n.9; d – 5.n.n.n.n.n.n.2; e – 5.n.n.n.n.n.n.3; f – 5.n.n.n.n.n.n.5;
g – 5.n.n.n.n.n.n.2; h – 5.n.n.n.n.n.n.3; i – 5.n.n.n.n.n.n.4

Thickness of base walls (A), shape of the base and of adjacent parts (B), shape of the foot of the vessel (C). Particular drawings exemplify the following traits

Dla naczyń o cechach

5.n.3-5.n.9:

- 4.n.n.n.n.1 $h \leq 8$ cm
- 4.n.n.n.n.2 $8 < h \leq 11$ cm
- 4.n.n.n.n.3 $11 < h \leq 14$ cm
- 4.n.n.n.n.4 $14 < h \leq 17$ cm
- 4.n.n.n.n.5 $17 < h \leq 20$ cm
- 4.n.n.n.n.6 $20 < h \leq 24$ cm
- 4.n.n.n.n.7 $24 < h \leq 28$ cm
- 4.n.n.n.n.8 $28 < h \leq 33$ cm
- 4.n.n.n.n.9 $h > 33$ cm

Dla naczyń o cechach

5.n.1-5.n.2:

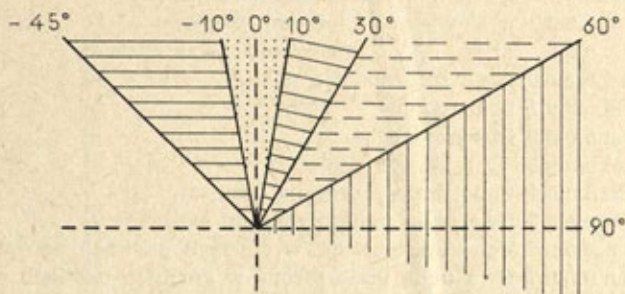
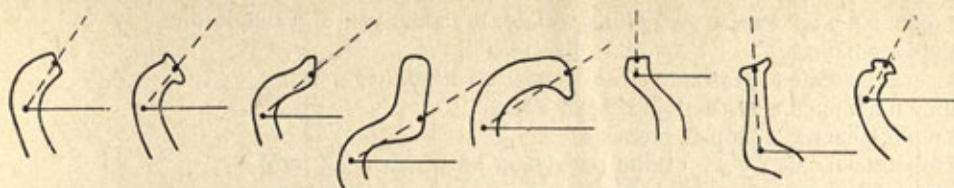
- $h \leq 1$ cm
- $1 < h \leq 2$ cm
- $2 < h \leq 3$ cm
- $3 < h \leq 4$ cm
- $4 < h \leq 5$ cm
- $5 < h \leq 6$ cm
- $6 < h \leq 8$ cm
- $8 < h \leq 10$ cm
- $h > 10$ cm

5. FORMA

5.0 Brak danych o symetryczności naczynia oraz o występowaniu lub braku brzuśca

5.1 Naczynie symetryczne, brak danych o występowaniu lub braku brzuśca (uwydatnionej części środkowej)

5.2 Naczynie symetryczne, posiadające brzusiec

Ryc. 4. Sposób wyznaczania kąta nachylenia brzegu
The method to determine the angle of the inclination of the rim

- 5.n.n.n.n.n.3 Brzeg pionowy ($-10^\circ < k < 10^\circ$), krótki (≤ 2 cm)
- 5.n.n.n.n.n.4 „ „ ($-10^\circ < k < 10^\circ$), wydłużony (> 2 cm), tzw. cylindryczny
- 5.n.n.n.n.n.5 Brzeg słabo ($10^\circ \leq k < 30^\circ$) wychylony na zewnątrz
- 5.n.n.n.n.n.6 „ średnio ($30^\circ \leq k < 60^\circ$) wychylony na zewnątrz
- 5.n.n.n.n.n.7 „ „ wychylony na zewnątrz, szyjka oddzielona wrębem od brzuśca
- 5.n.n.n.n.n.8 Brzeg silnie ($k \geq 60^\circ$) wychylony na zewnątrz
- 5.n.n.n.n.n.9 „ „ wychylony na zewnątrz, szyjka oddzielona wrębem od brzuśca
- 5.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o stosunku średnicy dna naczynia (d) do średnicy jego największego poziomego przekroju (p)
- 5.n.n.n.n.n.n.1 $d < 0,4p$
- 5.n.n.n.n.n.n.2 $0,4p \leq d < 0,5p$
- 5.n.n.n.n.n.n.3 $0,5 \leq d < 0,6p$
- 5.n.n.n.n.n.n.4 $0,6p \leq d < 0,7p$
- 5.n.n.n.n.n.n.5 $0,7p \leq d < 0,8p$
- 5.n.n.n.n.n.n.6 $0,8p \leq d < 0,9p$
- 5.n.n.n.n.n.n.7 $0,9p \leq d < p$
- 5.n.n.n.n.n.n.8 $p = d$
- 5.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o ukształtowaniu dna i zewnętrznej strony partii przydennych (ryc. 3 B)
- 5.n.n.n.n.n.n.n.1 Dno płaskie, brak danych o ukształtowaniu partii przydennych
- 5.n.n.n.n.n.n.n.2 „ „ , partie przydenne wgięte
- 5.n.n.n.n.n.n.n.3 „ „ „ „ proste
- 5.n.n.n.n.n.n.n.4 „ „ „ „ wklęsłe, brak danych o ukształtowaniu partii przydennych
- 5.n.n.n.n.n.n.n.5 „ „ „ „ , partie przydenne wgięte
- 5.n.n.n.n.n.n.n.6 „ „ „ „ „ proste

- 5.n.n.n.n.n.n.7 Partie przydenne wgięte, brak danych o kształcie dna
- 5.n.n.n.n.n.n.8 " " proste, " " " "
- 5.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o stopce lub nóżce (ryc. 3 C)
- 5.n.n.n.n.n.n.1 Brak stopki, brak nóżki
- 5.n.n.n.n.n.n.2 Stopka pionowa
- 5.n.n.n.n.n.n.3 " słabo odchylona od pionu (≤ 2 mm)
- 5.n.n.n.n.n.n.4 " silnie " " (> 2 mm)
- 5.n.n.n.n.n.n.5 Obecność nóżki
- 5.n.n.n.n.n.n.6 Nóżka niska (≤ 1 cm), pionowa
- 5.n.n.n.n.n.n.7 " " , odchylona na zewnątrz
- 5.n.n.n.n.n.n.8 " wysoka (> 1 cm), pionowa
- 5.n.n.n.n.n.n.9 " " , odchylona na zewnątrz
- 5.n.n.n.n.n.n.0 Brak informacji o uchu
- 5.n.n.n.n.n.n.1 Brak ucha
- 5.n.n.n.n.n.n.2 Obecność ucha
- 5.n.n.n.n.n.n.3 " dwóch uch
- 5.n.n.n.n.n.n.4 Ucho umieszczone na brzuchu
- 5.n.n.n.n.n.n.5 Dwa ucha umieszczone na brzuchu
- 5.n.n.n.n.n.n.6 Ucho umieszczone w górnych partiach naczyń
- 5.n.n.n.n.n.n.7 Dwa ucha umieszczone w górnych partiach naczyń
- 5.n.n.n.n.n.n.8 Ucho umieszczone w dolnych partiach naczyń
- 5.n.n.n.n.n.n.9 Dwa ucha umieszczone w dolnych partiach naczyń

6. WYSTRÓJ ZEWNĘTRZNY (I) — UKSZTAŁTOWANIE KRAWĘDZI (ryc. 5, 6)

6.0 Brak danych o grubości krawędzi w stosunku do grubości ścian w miejscu przewężenia szyjki (lub: w stosunku do grubości ścianki bezpośrednio poniżej krawędzi)

6.1 Krawędź równa, jednakowej grubości

6.2 " " , ścieniona

6.3 " " , zgrubiała

6.4 " " , o grubości zróżnicowanej w wyniku silnego profilowania

6.5 " nierówna („zwichrowana”), jednakowej grubości

6.6 " " , ścieniona

6.7 " " , zgrubiała

6.8 " " , o grubości zróżnicowanej w wyniku silnego profilowania

6.n.0 Brak danych o położeniu krawędzi w stosunku do wygięcia szyjki (ryc. 5 B, C)

6.n.1 Brak szyjki, krawędź stanowi przedłużenie górnej części brzucha

6.n.2 Kierunek wygięcia krawędzi jest zgodny z wygięciem szyjki

6.n.3 Krawędź jest odgięta ku górze w stosunku do wygięcia szyjki

6.n.4 " " lekko (< 1 cm) odgięta ku górze w stosunku do wygięcia szyjki

6.n.5 " " silnie (≥ 1 cm) odgięta ku górze w stosunku do wygięcia szyjki

6.n.6 Krawędź odgięta ku dołowi

6.n.n.0 Brak danych o kształcie zewnętrznej strony krawędzi (ryc. 6 A)

6.n.n.1 Zewnętrzna strona krawędzi zaokrąglona

6.n.n.2 " " " poziomo ścięta

6.n.n.3 " " " ukośnie ścięta na zewnątrz

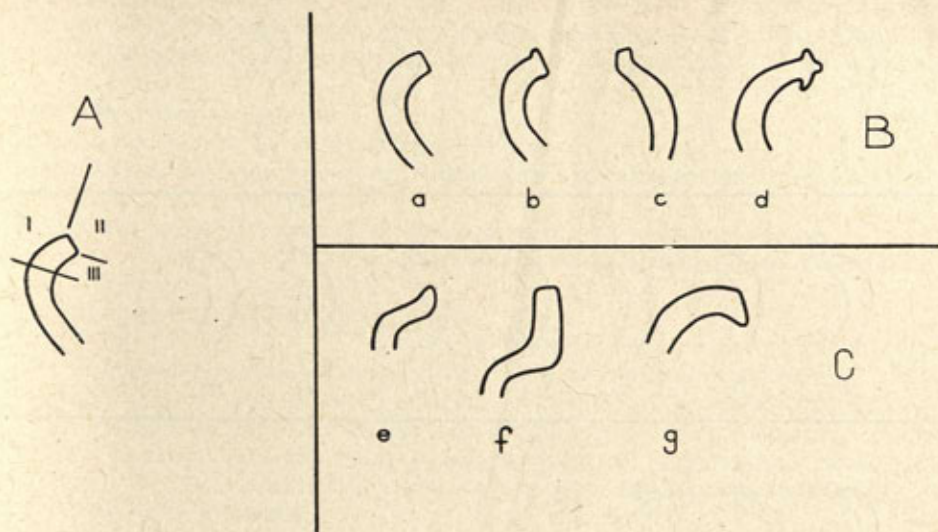
6.n.n.4 " " " " " do wewnątrz

6.n.n.5 " " " pionowo ścięta

6.n.n.6 " " " ścięta w dwóch płaszczyznach

6.n.n.7 " " " o kształcie zróżnicowanym wskutek profilowania

6.n.n.n.0 Brak informacji o słabym profilowaniu krawędzi (ryc. 6 B)

Ryc. 5. Podział krawędzi na części (A), przykłady krawędzi o kierunku wygięcia zgodnym z wygięciem szyjki (B) i przykłady krawędzi odgiętych w stosunku do kierunku wygięcia szyjki ku górze (e, f) i ku dołowi (g) (C):

I — strona górna (wewnętrzna); II — strona zewnętrzna; III — strona dolna

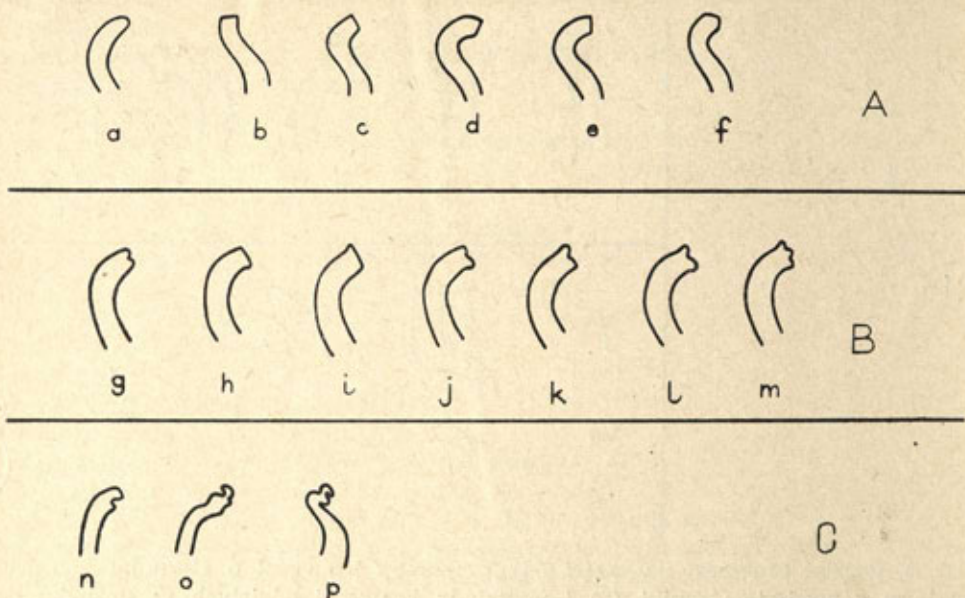
Division of the rim into parts (A), examples of a rim with the curve following the curve of the neck (B) and examples of rims which in relations to the curve of the neck are bent either upwards (e, f) or downwards (g) (C):

I — upper (inner) side; II — external side; III — lower side

- 6.n.n.n.1 Brak słabego profilowania krawędzi
 6.n.n.n.2 Płytki (< 1,5 mm) rowek profilowy na stronie zewnętrznej
 6.n.n.n.3 „ rowek profilowy na stronie dolnej
 6.n.n.n.4 „ „ „ „ „ górnej
 6.n.n.n.5 „ „ „ „ „ zewnętrznej i dolnej
 6.n.n.n.6 „ „ „ „ „ „ i górnej
 6.n.n.n.7 „ „ „ „ „ dolnej i górnej
 6.n.n.n.8 „ „ „ „ „ zewnętrznej, dolnej i górnej lub dwa
 płytkie rowki profilowe na stronie zewnętrznej oraz pojedyncze płytkie
 rowki na stronie dolnej i górnej
 6.n.n.n.9 Inna liczba i usytuowanie płytkich rowków profilowych na krawędzi
 6.n.n.n.n.0 Brak informacji o silnym profilowaniu krawędzi (ryc. 6 C)
 6.n.n.n.n.1 Brak silnego profilowania krawędzi
 6.n.n.n.n.2 Pojedynczy głęboki ($\geq 1,5$ mm) rowek profilowy na krawędzi
 6.n.n.n.n.3 Dwa głębokie rowki profilowe na krawędzi
 6.n.n.n.n.4 Trzy „ „ „ „ „

7. WYSTRÓJ ZEWNĘTRZNY (II) — ORNAMENT I ZNAK GARNCARSKI

- 7.0 Brak danych o ornamentcie oraz o znaku garncarskim
 7.1 Brak ornamentu, brak znaku garncarskiego
 7.2 Brak ornamentu, brak danych o znaku garncarskim
 7.3 Brak danych o ornamentcie, brak znaku garncarskiego

Ryc. 6. Przykłady krawędzi prostych (A), słabo profilowanych (B) i silnie profilowanych (C). Poszczególne rysunki stanowią przykłady następujących cech:
 a – 6.n.n.1; b – 6.n.n.2; c – 6.n.n.3; d – 6.n.n.4; e – 6.n.n.5; f – 6.n.n.6; g – 6.n.n.n.2; h – 6.n.n.n.3; i – 6.n.n.n.4; j – 6.n.n.n.5; k – 6.n.n.n.6; l, m – 6.n.n.n.n.8; n – 6.n.n.n.n.2; o – 6.n.n.n.n.3; p – 6.n.n.n.n.4

Examples of straight rim (A), slightly profiled rims (B) and strongly profiled rims (C). Particular drawings exemplify the following traits

- 7.4 Obecność ornamentu, brak danych o znaku garncarskim
- 7.5 " " , brak znaku garncarskiego
- 7.6 " " , obecność znaku garncarskiego (7.6 = oznaczenie stosowane tylko do opisu ornamentu, który współwystępuje ze znakiem garncarskim)
- 7.7 Obecność ornamentu, obecność znaku garncarskiego (7.7 = oznaczenie stosowane tylko do opisu znaku garncarskiego, który współwystępuje z ornamentem)
- 7.8 Obecność znaku garncarskiego, brak danych o ornamentcie
- 7.9 " " " , brak ornamentu
- 7.n.0 Brak danych o rodzaju ornamentu
- 7.n.1 Ornament ryty
- 7.n.2 " stempelkowy
- 7.n.3 " plastyczny
- 7.n.4 " ryty i stempelkowy
- 7.n.5 " " i plastyczny (7.n.5 = oznaczenie stosowane tylko do opisu ornamentu rytego, który współwystępuje z ornamentem plastycznym)
- 7.n.6 Ornament stempelkowy i plastyczny (7.n.6 = oznaczenie stosowane tylko do opisu ornamentu stempelkowego, który współwystępuje z ornamentem plastycznym)
- 7.n.7 Ornament ryty, stempelkowy i plastyczny (7.n.7 = oznaczenie stosowane tylko do opisu ornamentu rytego i stempelkowego, który współwystępuje z ornamentem plastycznym)

- 7.n.8 Ornament plastyczny i ryty lub: i stempelkowy lub: i ryty oraz stempelkowy (7.n.8 = oznaczenie stosowane tylko do opisu ornamentu plastycznego, który współwystępuje z ornamentem rytym lub stempelkowym — jak w punktach 7.n.5-7.n.7)
- 7.n.9 Inny rodzaj ornamentu
- 7.n.n.0 Brak danych na temat zasięgu ornamentu
- 7.n.n.1 Ornament umieszczony na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce) wraz z częścią partii przydennej
- 7.n.n.2 Ornament umieszczony na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce)
- 7.n.n.3 „ „ w górnych partiach brzuśca (oraz ewentualnie na szyjce)
- 7.n.n.4 Ornament umieszczony na szyjce
- 7.n.n.5 „ „ na stronie zewnętrznej krawędzi albo na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce) i na stronie zewnętrznej krawędzi
- 7.n.n.6 Ornament umieszczony na stronie wewnętrznej krawędzi albo na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce) i na stronie wewnętrznej krawędzi
- 7.n.n.7 Ornament umieszczony na stronie wewnętrznej i zewnętrznej krawędzi albo na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce) i na stronie wewnętrznej i zewnętrznej krawędzi
- 7.n.n.8 Ornament umieszczony na stronie dolnej krawędzi albo na brzuścu (oraz ewentualnie na szyjce) i na stronie dolnej krawędzi
- 7.n.n.9 Ornament umieszczony w partii przydennej
- 7.n.n.n.0 Brak danych o regularności i głębokości ornamentu
- 7.n.n.n.1 Ornament regularny (poszczególne motywy i ich odpowiednie części są dokładnie powtarzalne pod względem kształtu i położenia), brak danych o głębokości
- 7.n.n.n.2 Ornament niezbyt regularny (poszczególne motywy i ich odpowiednie części są powtarzalne pod względem kształtu i położenia, lecz zdarzają się nie-duże odchylenia — do 20%), brak danych o głębokości
- 7.n.n.n.3 Ornament nieregularny (poszczególne motywy i ich odpowiednie części są powtarzalne pod względem kształtu i położenia, lecz zdarzają się duże odchylenia ponad 20%), brak danych o głębokości
- 7.n.n.n.4 Ornament regularny, płytki ($< 0,5$ mm)
- 7.n.n.n.5 „ „ , głęboki ($\geq 0,5$ mm)
- 7.n.n.n.6 „ niezbyt regularny, płytki
- 7.n.n.n.7 „ „ „ , głęboki
- 7.n.n.n.8 „ nieregularny, płytki
- 7.n.n.n.9 „ „ „ , głęboki
- 7.n.n.n.n.0 Brak danych o ogólnej kompozycji ornamentyki
- 7.n.n.n.n.1 Kompozycja strefowa liniowa (motywy ciągle dookólne)
- 7.n.n.n.n.2 „ „ szeregowa (motywy stempelkowe lub odcinkowe)
- 7.n.n.n.n.3 „ „ szerokopłaszczyznowa (większa liczba — ponad 10 — gęsto rozmieszczonych pojedynczych motywów ciągłych)
- 7.n.n.n.n.4 Kompozycja strefowa liniowa, szeregowa i szerokopłaszczyznowa
- 7.n.n.n.n.5 „ „ „ i szeregowa
- 7.n.n.n.n.6 „ „ „ i szerokopłaszczyznowa
- 7.n.n.n.n.7 „ „ szeregowa i szerokopłaszczyznowa
- 7.n.n.n.n.8 „ „ oraz dodatkowy motyw (motywy), usytuowany w innym układzie niż strefowy
- 7.n.n.n.n.9 Kompozycja nie mieszcząca się w powyższym podziale lub brak cech celowej kompozycji
- 7.n.n.n.n.n.0 Brak danych o ilości stref ornamentyki i ich zagęszczeniu (strefa ornamentyki = określony poziomy pas na powierzchni naczynia, zajmo-

wany przez jednorodny motyw ornamentacyjny albo powtarzający się zespół takich motywów)

- 7.n.n.n.n.n.1 Brak strefowego układu ornamentyki
 7.n.n.n.n.n.2 Pojedyncza strefa ornamentyki
 7.n.n.n.n.n.3 Dwie strefy ornamentyki, względnie gęsto rozmieszczone (nakładają się na siebie albo stykają ze sobą)
 7.n.n.n.n.n.4 Dwie strefy ornamentyki, względnie rzadko rozmieszczone
 7.n.n.n.n.n.5 Trzy " " " " gęsto "
 7.n.n.n.n.n.6 " " " " " rzadko "
 7.n.n.n.n.n.7 Cztery i więcej stref ornamentyki, względnie gęsto rozmieszczone
 7.n.n.n.n.n.8 " " " " " rzadko rozmieszczone
 7.n.n.n.n.n.0 Brak danych o długości motywów liniowych
 7.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywów liniowych
 7.n.n.n.n.n.n.2 Motyw liniowy (motywy liniowe) dookołny
 7.n.n.n.n.n.n.3 " " odcinkowy krótki (≤ 2 cm)
 7.n.n.n.n.n.n.4 " " " długi (> 2 cm)
 7.n.n.n.n.n.n.5 " " dookołny odcinkowy długi i odcinkowy krótki
 7.n.n.n.n.n.n.6 " " " i odcinkowy długi
 7.n.n.n.n.n.n.7 " " " " krótki
 7.n.n.n.n.n.n.8 " " odcinkowy długi i odcinkowy krótki
 7.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o motywach poziomych, pionowych lub centrycznych (nie dających się zorientować wg osi poziom—pion)
 7.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywów poziomych, pionowych i centrycznych
 7.n.n.n.n.n.n.n.2 Motyw poziomy (motywy poziome)
 7.n.n.n.n.n.n.n.3 " pionowy
 7.n.n.n.n.n.n.n.4 " centryczny
 7.n.n.n.n.n.n.n.5 " poziomy, pionowy i centryczny
 7.n.n.n.n.n.n.n.6 " " i "
 7.n.n.n.n.n.n.n.7 " " i centryczny
 7.n.n.n.n.n.n.n.8 " pionowy i centryczny
 7.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o motywach ukośnych
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywów ukośnych
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.2 Motyw ukośny w prawo /
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.3 " " w lewo \
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.4 " " krzyżowy X
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.5 " " w prawo, w lewo i krzyżowy
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.6 " " " i "
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.7 " " " i krzyżowy
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.8 " " w lewo i "
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o wątkach linii prostej, linii półkolistej (lub kolistej) i wątku figuralnego
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak wątków linii prostej, linii półkolistej (lub kolistej), figuralnego
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.2 Wątek linii prostej
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.3 " " półkolistej (lub kolistej)
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.4 " figuralny
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.5 " linii prostej, półkolistej (lub kolistej) i figuralny
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.6 " " prostej i półkolistej (lub kolistej)
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.7 " " " i figuralny
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.8 " " półkolistej (lub kolistej) i figuralny
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o wątkach linii falistej i łamanej
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak wątków linii falistej i łamanej
 7.n.n.n.n.n.n.n.n.n.n.2 Wątek linii falistej wysokiej (amplituda > 2 cm)

- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.3 Wątek linii falistej niskiej (amplituda ≤ 2 cm)
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.4 " " łamanej
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.5 " " falistej wysokiej, niskiej i linii łamanej
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.6 " " " " i niskiej
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.7 " " " " i linii łamanej
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.8 " " " niskiej i linii łamanej
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o kształcie motywów stempelkowych
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywów stempelkowych
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.2 Motywy stempelkowe geometryczne pełne trójkąty, czworokąty, koła pełne lub częściowo wypełnione itp.)
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.3 Motywy stempelkowe koliste konturowe
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.4 Motywy stempelkowe inne (punkty, dołki, nacięcia itp.)
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.5 Motywy geometryczne pełne, koliste konturowe i inne
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.6 " " " i koliste konturowe
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.7 " " " i inne
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.8 " koliste konturowe i inne
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o ilości zębów narzędzia ornamentującego
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.1 Ornament wykonany narzędziem (narzędziami) jednozębnym
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.2 Ornament wykonany narzędziem 2-zębnym
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.3 " " " 3-zębnym
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.4 " " " 4-zębnym
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.5 " " " 5-zębnym lub o większej liczbie zębów
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.6 Ornament wykonany narzędziem jednozębnym oraz 2- lub 3-zębnym
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.7 Ornament wykonany narzędziem jednozębnym oraz 4-zębnym lub o większej liczbie zębów
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.8 Ornament wykonany narzędziami wielozębnymi o różnej liczbie zębów
- 7.n.n.n.n.n.n.n.n.9 Ornament wykonany narzędziami wielozębnymi o różnej liczbie zębów oraz narzędziem jednozębnym
- 7.n.3. Ornament plastyczny (= każdy, oprócz ucha, umieszczony poza krawędzią i dnem element plastyczny, wystający ponad zasadniczy poziom powierzchni naczynia, albo też zawarty pomiędzy dwoma rowkami, z których każdy ma przynajmniej 4 mm głębokości)
- 7.n.3.0 Brak danych o rozmieszczeniu ornamentu plastycznego
- 7.n.3.1 Ornament umieszczony na górnych partiach brzuśca i na szyjce
- 7.n.3.2 " " " " "
- 7.n.3.3 " " na szyjce
- 7.n.3.4 " " w rejonie załomu
- 7.n.3.5 " " " " i na szyjce
- 7.n.3.6 " " w dolnych partiach brzuśca
- 7.n.3.n.0 Brak danych o ukształtowaniu ornamentu plastycznego
- 7.n.3.n.1 Listwa plastyczna prosta dookólna
- 7.n.3.n.2 " " " " , nalepiana
- 7.n.3.n.3 " " " " , uzyskana w trakcie obtaczania
- 7.n.3.n.4 " " " krótka
- 7.n.3.n.5 " " półksiężycowata
- 7.n.3.n.6 Guzek plastyczny
- 7.n.3.n.n.0 Brak danych o ilości elementów plastycznych
- 7.n.3.n.n.1 Pojedynczy element plastyczny

- 7.n.3.n.n.2 Dwa elementy plastyczne
 7.n.3.n.n.3 Trzy elementy plastyczne
 7.n.3.n.n.4 ... etc.
 7.n.3.n.n.n.0 Brak danych o ukształtowaniu grzbietu elementu plastycznego
 7.n.3.n.n.n.1 Element plastyczny o grzbiecie zaokrąglonym
 7.n.3.n.n.n.2 " " " płaskim
 7.n.3.n.n.n.3 " " " ostrym
 7.n.3.n.n.n.n.0 Brak danych o wysokości elementu plastycznego
 7.n.3.n.n.n.n.1 Element plastyczny niski (0,4-0,6 cm)
 7.n.3.n.n.n.n.2 " " " średni (0,6-0,8 cm)
 7.n.3.n.n.n.n.3 " " " wysoki (> 0,8 cm)
 7.n.3.n.n.n.n.4 Elementy plastyczne niskie, średnie i wysokie
 7.n.3.n.n.n.n.5 " " " i "
 7.n.3.n.n.n.n.6 " " " i wysokie
 7.n.3.n.n.n.n.7 " " " średnie i wysokie
 7.n.3.n.n.n.n.n.0 Brak danych o zdobieniu elementu plastycznego
 7.n.3.n.n.n.n.n.1 Element plastyczny niezdobiony
 7.n.3.n.n.n.n.n.2 " " " zdobiony pasmem grzebykowym
 7.n.3.n.n.n.n.n.3 " " " odciskami grzebyka
 7.n.3.n.n.n.n.n.4 " " " linią pojedynczą
 7.n.3.n.n.n.n.n.5 " " " nacięciami
 7.n.3.n.n.n.n.n.6 " " " pasmem grzebykowym i odciskami grzebyka
 7.n.3.n.n.n.n.n.7 Element plastyczny zdobiony pasmem grzebykowym i nacięciami
 7.n.3.n.n.n.n.n.8 Element plastyczny zdobiony odciskami grzebykowymi i nacięciami
 7.n.3.n.n.n.n.n.9 Element plastyczny zdobiony w inny sposób
 7.7 lub: 7.8 lub: 7.9 Znak garncarski (opracowany częściowo)
 7.n.0 Brak danych o sposobie wykonania znaku garncarskiego
 7.n.1 Znak garncarski wypukły, regularny
 7.n.2 " " " , nieregularny
 7.n.3 " " " wklęsły, regularny
 7.n.4 " " " , nieregularny
 7.n.5 " " " wypukły
 7.n.6 " " " wklęsły
 7.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu krzyża
 7.n.n.1 Brak motywu krzyża
 7.n.n.2-7.n.n.9 — warianty motywu krzyża
 7.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu koła
 7.n.n.n.1 Brak motywu koła
 7.n.n.n.2-7.n.n.n.9 — warianty motywu koła
 7.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu prostokąta
 7.n.n.n.n.1 Brak motywu prostokąta
 7.n.n.n.n.2-7.n.n.n.n.9 — warianty motywu prostokąta
 7.n.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu swastyki lub trykwetru
 7.n.n.n.n.n.1 Brak motywu swastyki lub trykwetru
 7.n.n.n.n.n.2-7.n.n.n.n.n.9 — warianty motywu swastyki lub trykwetru
 7.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu promieni
 7.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywu promieni
 7.n.n.n.n.n.n.2-7.n.n.n.n.n.n.9 — warianty motywu promieni
 7.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu trójkąta
 7.n.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywu trójkąta

- 7.n.n.n.n.n.n.2-7.n.n.n.n.n.n.9 — warianty motywu trójkąta
- 7.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu motywu klucza
- 7.n.n.n.n.n.n.1 Brak motywu klucza
- 7.n.n.n.n.n.n.2-7.n.n.n.n.n.n.9 — warianty motywu klucza
- 7.n.n.n.n.n.n.0 Brak danych o występowaniu innych motywów
- ...etc.

8. WARUNKI ZNALEZIENIA, MIEJSCE ZNALEZIENIA

- 8.0 Brak danych o warunkach znalezienia
- 8.1 Znalezione luźno, poza zarejestrowanymi stanowiskami z okresu wczesnego średniowiecza
- 8.2 Znalezione na stanowisku wczesnośredniowiecznym, lecz poza zespołami
- 8.2 Znalezione w jamie grobowej
- 8.4 „ nasypie kurhanu
- 8.5 „ jamie osadowej
- 8.6 „ warstwie osadowej
- 8.7 „ innym obiekcie osadowym
- 8.8 „ skarbie
- 8.9 „ zespole innego rodzaju
- 8.n.0 Brak danych o miejscu znalezienia
- ... (Rozdział „Miejsce znalezienia” nie został opracowany)

9. DATOWANIE

- 9.0 Brak danych o współwystępowaniu zabytków towarzyszących
- 9.1 Brak zabytków towarzyszących
- 9.2 Znalezione wraz z zabytkami towarzyszącymi, brak danych o datowaniu zabytków towarzyszących
- 9.3 Wraz z datownikiem (datownikami) I rzędu (o rozpiętości czasowej poniżej 50 lat)
- 9.4 Wraz z datownikiem II rzędu (o rozpiętości czasowej 50-100 lat)
- 9.5 „ „ III „ („ „ 100-200 „)
- 9.6 „ „ IV „ („ „ 200-300 „)
- 9.7 „ „ V „ („ „ 300-500 „)
- 9.8 „ „ VI „ („ „ ponad 500 lat)
- 9.n.0 Brak informacji o metodach datowania
- 9.n.1 Datowanie metodą analogii (elementy metody typologicznej w połączeniu z metodą zespołów zwartych oraz ewentualnie metodą seriacji)
- 9.n.2 Datowanie metodą stratygraficzną
- 9.n.3 „ „ przyrodniczą (metodami przyrodniczymi)
- 9.n.4 „ „ analogii, stratygraficzną i przyrodniczą
- 9.n.5 „ „ „ i „
- 9.n.6 „ „ „ i przyrodniczą
- 9.n.7 „ „ stratygraficzną i przyrodniczą
- 9.n.8 „ „ innymi metodami
- 9.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na V wiek
- 9.n.n.1 Brak możliwości datowania naczynia na V wiek
- 9.n.n.2 Naczynie datowane na V w.

- 9.n.n.3 Naczynia datowane na 1 poł. V w.
 9.n.n.4 " " 1 ćw. V w.
 9.n.n.5 " " połowę V w.
 9.n.n.6 " " 2 poł. V w.
 9.n.n.7 " " 3 ćw. V w.
 9.n.n.8 " " 1 poł. i 3 ćw. V w.
 9.n.n.9 " " 4 ćw. V w.
 9.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na VI w.
 9.n.n.n.1 Brak możliwości datowania naczynia na VI w.
 9.n.n.n.2 Naczynie datowane na VI w.
 9.n.n.n.3-9.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.3-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na VII w.
 9.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na VIII w.
 9.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na IX w.
 9.n.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na X w.
 9.n.n.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na XI w.
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na XII w.
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.n.0 Brak pewnych danych o możliwości datowania naczynia na XIII w.
 9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.n.1-9.n.n.n.n.n.n.n.n.n.n.9 — podobnie jak w punktach 9.n.n.1-9.n.n.9
 ... etc.

PRZYKŁADY ZASTOSOWANIA KODU

I. Na podstawie publikowanego rysunku (wg. J. Szydłowskiego, *Sprawozdanie z badań na wczesnośredniowiecznym grodzisku w Lubomi, pow. Wodzisław Sl., w latach 1969-1970*, Spraw. Arch., t. XXVI: 1974, s. 205-222, ryc. 7f)

A. Opis wg proponowanego kwestionariusza:

0.7.1.1.2.3.1.8.1.0	4.3.0.6.5.4.6	8.6
1.0.0.	5.2.7.7.5.4.6.2.8.1.1	9.2.1.1.1.0.2.2.1.1.1.
2.5.2.0.0.6.2.0.0.0.0	6.1.2.3.5.1	
3.0.0.0.0.0	7.4.1.3.2.1.5.2.2.1.1.3.1.1	

B. Opis słowny:

Naczynie opisywane na podstawie rysunku, zachowane częściowo, lecz dające się zrekonstruować (poza dnem, które się nie zachowało). Powierzchnia zachowana całkowicie, brak danych o wtórnym przepaleniu. Brak danych na temat zastosowanego surowca ceramicznego. Naczynie obtoczone częściowo lub śladowo, przy czym intensywności formowania na kole nie da się określić. Brak danych o ukształtowaniu i fakturze powierzchni, podobnie jak o występowaniu bądź braku angobo-

wania ścianek. Na powierzchni dolnych partii naczynia występują ślady pionowego obmazywania. Stwierdzono ślady poziomych ciągów koła garncarskiego. Brak informacji o śladach łączenia taśm, o śladach wygniataania wewnątrz dna i o negatywie nakładki koła garncarskiego, również o podsypce i o śladach odcinania dna, także o odcisku osi koła. Brak danych na temat techniki wypału, hartowania oraz o ewentualnych wtórnych zabiegach technicznych. Naczynie ma ścianki o średniej grubości, brak danych na temat grubości dna. Średnica wylewu wynosi ok. 18,5 cm, brzuśca — ok. 19,5 cm, dna — 8 cm, natomiast wysokość liczy 22 cm. Naczynie jest symetrycznym garnkiem, posiadającym wypukły brzusec i charakteryzującym się następującymi proporcjami: stosunek wysokości do średnicy największej wydętości brzuśca wynosi ok. 112%, największa wydętość brzuśca leży ok. 55% wysokości naczynia, średnica największego przewężenia szyjki wynosi ok. 84% w stosunku do największej wydętości brzuśca, przy czym brzeg jest średnio wychylony na zewnątrz. Średnica dna stanowi ok. 40% największej wydętości brzuśca. Partie przydenne są proste, brak danych o kształcie dna. Nie występuje stopka, nóżka, ani też ucho. Krawędź jest równa, jednakowej grubości, o kierunku wygięcia zgodnym z wygięciem szyjki. Jest ona ukośnie ścięta ku zewnątrz i lekko profilowana (płytkie rowki profilowane na stronie zewnętrznej i dolnej). Nie występuje silne profilowanie krawędzi. Stwierdzono obecność ornamentu rytego, zlokalizowanego na górnej części brzuśca. Składa się on z trzech pojedynczych, ciągłych, niezbyt regularnych linii falistych, dość gęsto rozmieszczonych. Naczynie zostało znalezione w warstwie osadowej. Towarzyszyły mu inne zabytki, lecz brak danych na temat ich datowania. Samo naczynie, datowane metodą analogii pochodzi z VII?, VIII-IX w.

II. Na podstawie cględzin naczynia (naczynie 2 z obiektu 39 na stan. 16 w Ba-
chórze, woj. przemyskie)

A. Opis wg proponowanego kwestionariusza:

0.1.2.2.1.1.1.1.1.1	4.4.5.4.4.4.5	8.5
1.0.3.1.8.8.1.1.2.1	5.4.8.5.5.4.3.3.1.1	9.6.1.0.2.0.1
2.1.1.8.3.3.1.0.7.7.1	6.5.2.2.1.1	
3.1.0.7.1.8	7.1	

B. Opis słowny:

Naczynie opisywane z autopsji, zachowane całkowicie. Powierzchnia zachowana całkowicie, brak śladów wtórnego przepalenia. Jako surowiec została użyta glina bliżej nie określona, wraz ze średnią ilością domieszki, mało starannie wymieszana. Domieszkę stanowi tłuczeń skalny oraz szamot o ziarnach głównie drobnych i średnich, lecz zdarzają się ziarna grube i b. grube. Ponadto stwierdzono obecność domieszki organicznej. Naczynie wyłącznie ręcznie lepione, o powierzchni nierównej i chropowatej fakturze. Angobowanie widoczne na całej powierzchni naczynia, również na całym naczyniu występują ślady pionowego i ukośnego obmazywania. Brak danych o ewentualnych śladach łączenia i rozmiarach taśm. Wewnątrz dna stwierdzono ślady wygniataania. Brak negatywu nakładki koła. Podsypka średnio- i drobnoziarnista, brak śladów odcinania dna nożem. Brak odcisku osi koła. Naczynie posiada niską twardość. Przełom jest niewidoczny. Barwa powierzchni jest zróżnicowana, plamista. Nie stwierdzono wyraźnych śladów hartowania. Na powierzchni naczynia zauważono przywarte pozostałości substancji organicznej. Ścianki mają średnią grubość, dno jest nieco grubsze od ścianek. Zgrubienie daje się także uchwycić w wydętości brzuśca. Średnica wylewu wynosi 12,5 cm, brzuśca — 15 cm

i dna — 7,8 cm. Naczynie ma 18,2 cm wysokości. Naczynie jest asymetrycznym garnkiem, posiadającym brzusiec o łagodnym załomie. Charakteryzuje się ono następującymi proporcjami: stosunek wysokości do średnicy największej wydętości brzuśca wynosi ok. 121%, największa wydętość brzuśca znajduje się na ok. 78% wysokości naczynia, średnica największego przewężenia szyjki wynosi ok. 85% w stosunku do największej wydętości brzuśca, średnica dna zaś stanowi ok. 52% największej wydętości brzuśca. Brzeg pionowy, krótki. Dno jest płaskie, a partie przydenne proste. Nie występuje stopka, nóżka, ani też ucho. Krawędź nierówna, lecz jednakowej grubości, o kierunku wygięcia zgodnym z wygięciem szyjki. Zewnętrzna strona krawędzi została poziomo ścięta. Nie stwierdzono profilowania. Ornament, podobnie jak znak garncarski, nie występuje. Naczynie zostało znalezione w wypełniku jamy osadowej, wraz z ceramiką, którą można datować w granicach 200-300 lat. Chronologię naczynia można określić na schyłek V ?, VI, VII ? w.

Oczywiście powyższy układ kwestionariusza, jako dość mało praktyczny w użyciu, nie będzie zapewne stosowany na szerszą skalę do analizy naczyń. Sprawne porównywanie ze sobą dziesiątków kolumn cyfr może być niewykonalne bez zastosowania urządzeń przetwarzających dane. Pozostają wszelako dwie możliwości efektywnego użytkowania kodu w jego obecnej postaci:

1. Przy studiach nad wybranym zagadnieniem z dziedziny wytwórczości garncarskiej (surowiec, forma, technika obróbki, ornamentyka itp.) zestawienie odpowiednich pojedynczych kolumn liczbowych może być przydatne bez potrzeby korzystania z maszyn matematycznych, nawet w wypadku dużych serii zabytków.

2. Przy zachowaniu tradycyjnej formy opisu przedstawiony kwestionariusz stanowiłby rodzaj przewodnika gwarantującego, że nie zostaną pominięte w opracowaniu żadne istotne cechy ceramiki. Istnieje ogromne zapotrzebowanie na taki właśnie przewodnik, a dotychczasowy jego brak bardzo utrudniał spełnianie ważnego postulatu badawczego, głoszącego konieczność obiektywizacji opisu naczyń. Autor, zdając sobie sprawę z dyskusyjności przedkładanej propozycji, sądzi, że przynajmniej w tej ostatniej dziedzinie może ona odegrać rolę pozytywną.

*Instytut Archeologii UJ
w Krakowie*

MICHAŁ PARCZEWSKI

THE PROJECT OF A QUESTIONNAIRE CONCERNING THE ATTRIBUTES OF EARLY MEDIEVAL POTTERY

The study of early medieval pottery found in Poland is seriously handicapped by the small range of comparability of the attributes of ceramic relics, published by various authors. This is due to the lack of universally accepted, precise and detailed rules of the description and analysis of vessels. The practical solution to this problem is only possible when the principles of pottery description have been unified.

This paper contains a project of a formalized questionnaire concerning attributes of early medieval pottery. The questionnaire contains following sections: 0. State of preservation, 1. Raw material, 2. Technique of shaping the vessel and surface working, 3. Technique of firing, hardening and secondary technical operations, 4. Size of the vessel, 5. Form, 6. External elements (I) — shape of the rim,

7. External elements (II) — ornament and potter's mark, 8. Conditions under which it was found, find-place, 9. Dating.

This code is only suitable for the description of ceramic vessels serving as containers which are circular in horizontal sections. The spatial extent primarily covers southern Poland (Little Poland, Upper Silesia). The practice will show if the use of this code can be extended beyond southern Poland.

The formalized tabulation of attributes of early medieval pottery has twofold significance: as an ordered set of universally accepted criteria of pottery description, and as a questionnaire which after suitable adaptation could be used for programming a computer which would serve as a "bank of information" for early medieval pottery. If the realization of the first task is valuable in itself, the implementing of the second item of this programme would introduce revolutionary changes to our knowledge both of pottery and — in the long run — of the Early Middle Ages as well. Of the predictable advantages the following should be mentioned:

1. Full comparability of vessels.
2. The possibility of using taxonomic criteria in defining the types and varieties of vessels.
3. The isolation of individual pottery attributes, the exact determination of the period of their incidence and consequently, a more exact chronology of pottery assemblages.
4. Though the formal side of the description would be considerably simplified, its essential value would be preserved.
5. In future, the complete elimination of material publications with verbal pottery description.

